

UVODNIK:

Nekdaj je bilo

(Prebliski pred 1. majem)

Včasih so bile prvomajske parade pa v vetru so vihrale zastave. Danes prvomajskih parad ni več, a tudi vetrovi pihajo v drugo smer.

Včasih smo govorili: »Delu čast in oblast!« Danes se sprašujemo, o čem delavec sploh še odloča. Včasih smo bili zadovoljni z nageljnom v gumbnici, s pesmijo, borbeno ali delavsko na ustih. Danes kritiziramo vsevprek: socializem, voditelje, JLA, samoupravljanje.

Včasih smo si bili blizu.

Danes se ne poznamo med seboj. Ogradili smo se z visokimi plotovi, z zidanimi škarpami, z bodečo žico, z ograjami vseh vrst.

Včasih smo navdušeno vpili: »Tito-partija!«

Danes zvrčamo krivdo za vse nepravilnosti in napake na Zvezo komunistov.

Včasih smo delali v fabriki tudi popoldne, zvečer, ponoči. Vozili smo samokolnice, zidali.

Danes ob dveh žigosamo kartico in gremo domov. Niti obrnemo se ne, da bi videli, če se morda fabrika ruši za našim hrbtom.

Včasih si videl sočloveku v očesu srce.

Danes marko, dinar, dolar.

Včasih smo si stiskali roke.

Danes se obračamo drug od drugega.

Včasih smo vedeli za veselje in bolečine sodruga.

Danes še svojega veselja in bolečine ne čutimo.

Včasih je bil bel kruh bogastvo.

Danes ga pustimo na mizi v menzi.

Pa bi bilo vseeno lepo, če bi ponovno stopili v povorko, če bi strnili svoje vrste, če bi se prijeli za roke...

A kaj, ko niti včasih več ni to, kar je včasih bilo.

T. GAŠPERIČ

PRVOMAJSKÉ ZMAGE

NAŠA ANKETA

O vodilnih pa raje niti besede

Očitno smo se v tokratni naši anketi lotili delikate teme, kar se je pokazalo takrat, ko smo skoraj brez uspeha iskali ljudi v metliški Beti, ki bi bili pripravljeni odgovoriti na kratko vprašanje: kaj mislijo o svojih vodilnih in ali bi jih bilo potrebno ocenjevati. »O tem pa raje ne bi govorili,« je bilo slišati iz številnih ust v vseh metliških tozidih. Še tega nam ni uspelo zvedeti, zakaj molk. Morda je hotel vsaj namigniti, če že ne pomagati, eden izmed vodilnih, ki je iz pisalne mize potegnil tekst z naslovom »Šef«, v katerem je na nekoliko ironičen način v 13 členih prikazano, kakšen je ali naj bi bil vodilni. Nekaj pa je zagotovo: lastniku teh pravil je uspelo, da z vprašanjem o vodilnih nismo več nadlegovali njegovih delavcev.

In kaj pravi 13 členov? 1. člen: Šef ima prav. 2. člen: Šef ima vedno prav. 3. člen: V primeru, da ima podrejeni prav, kar pa je popolnoma nemogoče, glej čl. 1. ali čl. 2. 4. člen: Šef ne spi, še posebej ne na delovnem mestu. On počiva. 5. člen: Šef ne je, on se hrani. 6. člen: Šef ne pije. On degustira. 7. člen: Šef ne zamuja, on je redno zadržan. 8. člen: Šef ne bere časopisov na delovnem mestu. On se informira. 9. člen: Šef nikoli ne zapušča delovnega mesta, njegova prisotnost je potrebna drugje. 10. člen: Kdor stopi v šefovo pisarno z lastnim mnenjem, se ne strinja z lastnim mnenjem, ko stopi z šefove pisarne. 11. člen: Misli ni potrebno. Šef misli za vse. 12. člen: Če slučajno razmišljate, počnite to kot šef. 13. člen: Za vse uspehe je zaslužen šef.

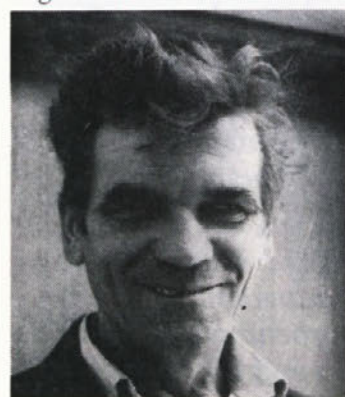
Takšen je torej nekakšen pravilnik o šefu. Kaj pa so povedali o svojih vodilnih tisti, ki so bili pripravljeni spregovoriti?

IVAN JARNEK, vzdrževalec v tozdu Konfekcija:

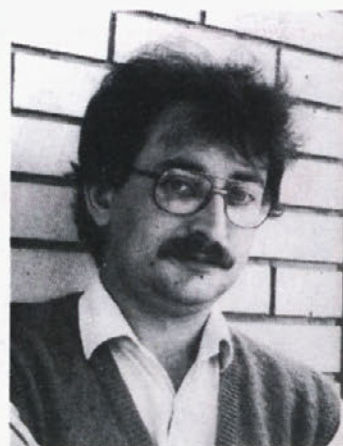
»Če gre posel dobro, potem pravijo, da so tudi vodilni dobri. Če pa zaškriplje, kritizirajo in valijo krivdo delavci na vodilne in vodilni na delavce. Vendar pa delavci marsikdaj niti ne vedo za vse podatke o poslovanju, čeprav bi morali vedeti. V krojilnici ocenjujemo režijske delavce, tako da jim ni vseeno, kako delajo. Pri vodilnih pa gledajo tako na politično plat kot na strokovno podkovanost. Na žalost smo v Jugoslaviji dajali večji poudarek politiki. To je napaka našega sistema. Vendar pa za vodilne v Beti lahko rečem, da so dovolj strokovno pod-

kovani in da kljub težavam v gospodarstvu za zdaj še uspešno vodijo našo delovno organizacijo. Kljub temu pa gotovo ne bi bilo napak, če bi ocenjevali vodilni kader. Tako bi imeli vodilni še bolj odgovoren odnos do dela.«

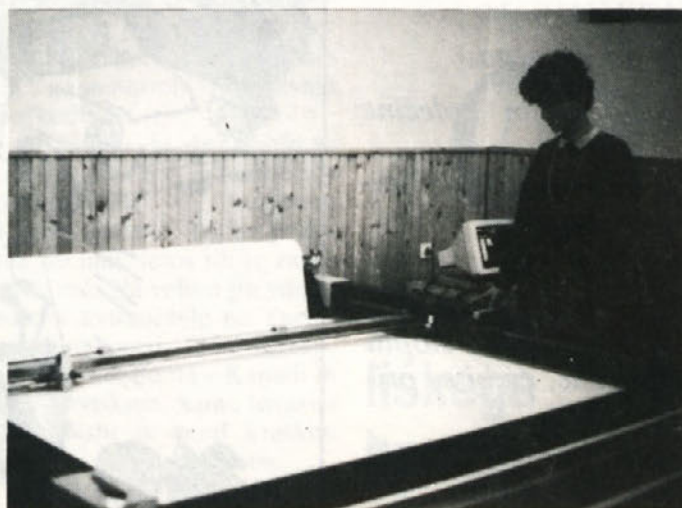
ANTON JAKOFČIČ, komisionar v skladišču surovin:

»Imam malo stikov z vodilnimi. Za zdaj nam gre še dobro, tako da tudi čez vodilne nimam kaj reči. Ni razlogov, da bi jih kritiziral. Že dolgo sem v Beti, a ne vem, kdo ima kakšno funkcijo in za kaj odgovarja. Če pa bi prišli v težave, bi najbrž hitro tudi izvedeli, kdo kaj dela oz. naj bi delal ter kdo dela dobro in kdo slabo. Sicer pa je v naši družbi tako: če kdo slabo dela in ga kritizirajo, kritika kaj prida ne zaleže. Le na kritizerja pade slaba luč.«

JOŽE VUKŠINIČ, disponent v tozdu Kodranka in volna:

»To vprašanje je žgečljivo. Veliko ljudi ne pozna dela vodilnih in če ga ne pozna, ga tudi oceniti ne more. Pri nas v tozdu je štirizmensko delo in tako res ne vem, kako bi lahko delavec ocenil vodilnega, s katerim se vidita le en teden na mesec. Slabo ali dobro delo vodilnih pa se vsekakor pozna pri poslovnih rezultatih. Glede na to lahko za naš tozd rečem, da vodilni dobro gospodarijo. Mislim, da je pri vodilnih delavcih najpomembnejša zavest, da morajo dobro delati. Ne pa, da čakajo, ali jih bodo delavci pohvalili ali ne. Res pa je – in to povsod, ne le v Beti – da so marsikdaj neposredni delavci že vnaprej proti vodilnim, čeprav za to nimajo nobenih razlogov in nobenih dokazov. Delavci imajo veliko pripomb na razlike v osebnih dohodkih, vendar so po statutu in zakonu te razlike minimalne glede na to, kar je dovoljeno. Sicer pa sem slišal, da imajo na Japonskem v tovarnah lutke vodilnih in če so delavci jezni na svoje predpostavljene, pretepejo lutke, ki jih predstavljajo. Če bi imeli pri nas takšne lutke, do malice ne bi bila cela niti ena več. Razlika je le v tem, da na Japonskem delavci z razlogom »obdelajo« lutke, pri nas pa pravega razloga za to ne bi imeli.«

RAČUNALNIŠKO KROJENJE – Risanje narisov, kar je bilo še nedolgo tega ročno delo krojilk v krojilnici, sedaj hitro in natančno opravi računalnik.

VI SPRAŠUJETE, MI ODGOVARJAMO!

Zbori delavcev

V času od 24. do 29. 2. 1988 so v vseh naših TOZD in DSSS potekali zbori delavcev, na katerih smo obravnavali zaključni račun 1987 in plan 1988. Vsi zbori so bili solidno obiskani. V petek, 4. 3. 1988, je bila javna razprava zaključena s sejo DS DO. V ponedeljek, 29. 2. 1988, smo podpisane sklepe zborov posredovali na SDK.

Na zborih so bile dane nekatere pripombe oz. postavljena vprašanja, nekatera celj zanimiva za vse zaposlene, druga pa zgolj za zaposlene v TOZD. Odgovore na nekatera vprašanja so vam lahko prenesli že delegati DS DO, da pa bodo z odgovori, oziroma s pojasnili informirani vsi zaposleni, jih objavljamo tudi v Vezilu.

1. Vprašanja v zvezi z reklamo sta bili postavljena v TOZD Metraža in TOZD Konfekcija. V prvem primeru gre za pomislek, da reklami posvečamo premalo pozornosti, v drugem, da za reklamo dajemo preveč denarja.

Reklama je izrednega pomena za prodajo naših izdelkov zlasti v sedanjih časih, ko se borimo za vsak prodan kg, meter ali kos. Res je, da reklama ne privede vedno do želenega cilja. Če pa želimo, da bodo nekateri naši proizvodi zapaženi, je nujno, da jih reklamiramo. Kupci morajo zvedeti, kaj proizvajamo. Reklama se vse bolj uveljavlja v razvitem poslovnem svetu.

2. V nekaterih konfekcijskih TOZD so bili izraženi pomisleki v zvezi s premajhnim povračilom stroškov prevoza na delo.

Pojasnilo je bilo sicer posredovano na DS DO,

vendar ga objavljamo ponovno.

Pred leti smo se na zborih delavcev odločili za način obračuna stroškov prihoda na delo zaposlenih v DO, z željo in prepričanjem, da so v enakopravnem položaju vsi, ki prihajajo na delo z razdalje 4 do 16 km, ne glede na način prihoda. Dejstvo je namreč, da ima stroške tako tisti, ki prihaja z avtobusom, vlakom, kot tisti, ki prihaja peš ali v lastni režiji poskrbi za drug način prihoda na delo. Razdalja 4–16 km ni bila izbrana kar tako. DO je zainteresirana, da zaposleni živijo v njeni okolici, zato smo za mejno razdaljo določili 16 km, za bližnjo okolico pa delavce iz bližine do 4 km.

Takšen način vračanja stroškov prihoda se sicer res razlikuje od načinov, ki jih imajo nekatere OZD. V našem primeru dobi delno povrnjene stroške prihoda na delo okoli 1000 zaposlenih. Masa denarja je omejena. Večji odstotek povračila lahko dosežemo z zoženjem razdalje, za katere vračamo stroške oz. z zmanjšanjem števila upravičencev.

Letos bodo prihodi na delo rastle z indeksom 120, lestvica pa je naslednja:

Razdalja v km	din/km
4. – 4. 7.	30
4. 8. – 5. 7.	29
5. 8. – 6. 7.	28
6. 8. – 7. 7.	27
7. 8. – 8. 7.	26
8. 8. – 9. 7.	25
9. 8. – 10. 7.	25
10. 8. – 11. 7.	24
11. 8. – 12. 7.	23
12. 8. – 13. 7.	22
13. 8. – 14. 7.	21
14. 8. – 16. 0.	20

Mesečno izplačilo se obračuna na naslednji način: ure prisotnosti v mesecu

8
x 2 kratna razdalja do doma x cena din/km

Te cene veljajo od februarja dalje in so že povi-

šane za 20 % v odnosu na januar 88.

3. V več sredinah je postavljeno vprašanje, kako je s plačilom delavcev, ki ne dosegajo norme.

Takšen delavec je upravičen do plačila po opravljenem delu in ne do zjamčene ali minimalnega OD.

Rešitev takšnih primerov nam daje tudi 172. člen Zakona o združenem delu:

Delavcu, za katerega se ugotovi, da ni zmožen upravljati del oz. nalog, ki so mu zaupane, ali za katerega se ugotovi, da trajneje ne dosega delovnih rezultatov, ki se navadno dosegajo, preneha delovno razmerje, če noče opravljati del oz. nalog, ki ustrezajo njegovi delovni zmoglosti.

O prenehanju delovnega razmerja iz prvega odstavka tega člena odloči delavski svet na podlagi ugotovitve komisije, ki jo imenuje izmed delavcev, ki morajo imeti najmanj isto stopnjo strokovne izobrazbe kot delavec, katerega sposobnost se ugotovljala.

4. Težnja po več dnevih dopusta (2 dni) je bila izražena v TOZD Konfekcija Črnomelj.

Odgovor na pobudo je bil posredovan že lansko leto. Že takrat smo ugotovili, da v dnevih dopusta ne zaostajamo za OZD tekstilne panoge. V primerjavi s številnimi pa smo potem, ko smo pred leti odpravili odštevanje prostih sobot od dopusta, celo v prednostnem položaju.

Pobude, ki se nanašajo na določila Pravilnika o delovnih razmerjih, se evidentirajo ves čas, ob morebitnih spremembam Pravilnika pa se detaljno proučijo.

5. Pripomba, ki je bila dana v eni izmed konfekcijskih TOZD, da je potrebno zmanjšati režijo, je že zajeta v plan za leto 1988. Predvideno je 2 % znižanje števila zaposlenih na režijskih delih in nalogah.

6. V nekaterih TOZD so bila postavljena vprašanja v zvezi s plačilom oz. OD delavcev, ki so starejši.

Ne bi želeli odpirati razprave o tem, kdaj je posameznik star, saj za to nismo pristojni. Na posameznikove delovne rezultate pa vsekakor vplivata zdravstveno stanje in starost. V naših samoupravnih splošnih aktih imamo zapisano, da se delavcu, ki je dopolnil 35 let delovne dobe in delavki, ki je dopolnila 30 let delovne dobe, poveča iz minulega dela osebni dohodek za 10 %. Ravno tako je iz zdravstvenih in drugih upravičenih razlogov možno delavca pet let pred redno upokojitvijo razporediti na lažja in manj zahtevna dela in naloge, ne da bi bil prikrajšan pri OD.

Delavci, ki so 5 let pred redno ali starostno upokojitvijo, in se jim OD obračunava po neposredni normi, dobijo izplačano povprečno preseganje norme vseh delavcev v TOZD, če tega povprečja zaradi starosti in zdravstvenih razlogov ne morejo dosegati. Zgoraj navedeni možnosti se morata obravnavati individualno, pobudo, ki se nanaša na konkretnega delavca, pa lahko podata direktor TOZD in DS TOZD.

7. Na zborih so bila postavljena še vprašanja:

O možnostih soudeležbe topliškega zdravljenja. Končno besedo bo izrekel še IO sindikata v DO. V akcijo gremo. V zvezi z nekaterimi pobudami na zborih, nabava stolov, popravilo strehe, vrat, šip itd., so bili odgovori dani že v konkretnih TOZD.

Vsaka pobuda, vsako vprašanje je dobrodošlo. Nekatera vprašanja so lažje, druga težje rešljiva. Želja je toliko, kolikor je zaposlenih v DO. S strpnostjo in težnjo po boljšem in učinkovitejšem delu bomo rešili tudi mnoga od teh vprašanj.

Vida Šegina-Matkovič

NA OBISKU V KONFEKCIJI

Delo v intervalih

Tokrat smo se odpravili na obisk v metliški tozdr Konfekcija, ki je eden od petih Betinih konfekcijskih tozdov. Kot je povedala vodja tozda Jožica Cigič, je bila njihova temeljna organizacija včasih večja, vendar so zadnja leta krčili šivanje, medtem ko je krojenja vedno več. Prav po tem se metliški konfekcijski tozdr razlikuje od ostalih tovrstnih tozdov, kajti v njem razen za lastne potrebe krojijo tudi za obrat v Krstinji in za kooperacijo, prav tako pa za kooperacijo tudi adjustirajo. V tukajšnji krojilnici pa tudi testirajo vzorce, izdelane v Ljubljani in jih razmnožujejo. Načrtujejo pa, da bodo v letošnjem letu krojilnico še povečali.

V metliški Konfekciji imajo tri različne tekstilne programe: v četrtini šivalnice šivajo spodnje perilo za lohn posel, v četrtini šivalnice izdelujejo iz bombaža za domači trg in lohn, pol šivalnice pa šiva kopalke za domači trg in izvoz. »Vendar pa proizvodnja ni enakomerna razporejena skozi vse leto. Intervali so predvsem izraziti zadnjih nekaj let, ko ne delamo več izdelkov na zalogo, ampak takrat, ko jih trg potrebuje. Tako je za kopalke največji pritisk pozimi, na poletno kolekcijo iz bombažnih izdelkov januarja in februarja, na zimsko pa junija in julija. Le proizvodnja spodnjega perila je enakomerno razporejena skozi vse leto. Intervali so predvsem izraziti zadnjih nekaj let, ko ne delamo več izdelkov na zalogo, ampak takrat, ko jih trg potrebuje. Tako je za kopalke največji pritisk pozimi, na poletno kolekcijo iz bombažnih izdelkov januarja in februarja, na zimsko pa junija in julija. Le

Jožica Cigič

proizvodnja spodnjega perila je enakomerno razporejena skozi vse leto,« pove Cigičeva. Po njenih besedah je to, da proizvodnja ni specializirana, sicer dobro, ker je različna proizvodnja, vendar ima tudi slabe plati, kajti s tem se manjša produktivnost. Dokaz, da bi bila produktivnost večja, če bi bili bolj specializirani, je proizvodni trak, kjer šivajo kopalke, saj šivilje vse leto izdelujejo le ta izdelek. Zaradi tako zelo različne proizvodnje pa je močno obremenjen tudi strokovni kader v tozdu.

Ko teče beseda o zaposlenih, ki jih je v tozdu 272, Jožica omeni, da so k disciplini in redu v tozdu v zadnjem času veliko pripomogle kartice. Zaposleni namreč ne hodijo predčasno z delovnih mest. Cigičeva ni mogla tudi mimo problema, ki ga občutijo malo dane v vsej tekstilni industriji, mimo osebnih dohodkov. »Osebnih dohodki v tekstilni industriji so nizki, zato je razumljivo, da so delavke marsikdaj nezadovoljne in zahtevajo večje prejemke. Vendar te njihove zahteve niso nikoli takšne, da bi bilo to razdiralno za tozdr. Delavke moram pohvaliti, da vedno držijo skupaj in da so vedno pripravljene poprijeti za delo. Nikoli niso rekly »ne«, tudi ko je bilo potrebno delati med prazniki,« ne skopari s pohvalami Cigičeva.

Pridna, pa četudi nima norme

Ivanka Kočevar se je po šestih letih dela v metliškem domu počitka pred 17 leti zaposlila v Beti. »Od prvega dne sem v krojilnici. Najprej sem bila sortirka, nato polagalka blaga, risala sem narisane, zadnjih pet let pa sem krojilka. Z delom sem zelo zadovoljna, saj me krojenje veseli in žal mi je, da nisem že prej postala krojilka. Seveda je delo naporno, saj moram ves čas stati ob stroju, a tudi odgovorno, saj bi lahko naredila veliko škodo, če ne bi bila pazljiva. Material je namreč danes zelo drag. Toda doslej večje napake še nisem naredila,« pove Kočevarjeva.

Njeno delo je bilo še pred leti normirano, sedaj pa nič več. Ker je material drag, je za delovno organizacijo boljše, da krojilke pazijo na to, da kvalitetno opravijo svoje delo kot pa da hitijo in delajo napake. »To pa ne pomeni, da imamo krojilke čas za lenarjenje. Delati moramo ravno tako, kot če bi imele norme, saj nas delo ne preostane priganja. Če namreč nismo dovolj urne, se pri polagalkah blaga, ki so pred nami, začne kopičiti material,« pojasni Ivanka.

Ko pa je beseda o osebnem dohodku pravi, da za si-

Ivanka Kočevar

lo gre. »Imam nekoliko višji razred, vendar ne bi bilo nič narobe, če bi dobila več denarja. Mnenja sem, da so delavke v tekstilni industriji nasploh premalo plačane, tudi glede na zdravstvene posledice, ki so pri opravljanju njihovega dela neizbežne. Le malo je šivilj, ki ne zbolijo na hrbtenici,« potoži Kočevarja, vendar doda, da ne želi zapustiti ne svojega delovnega mesta ne Beti.

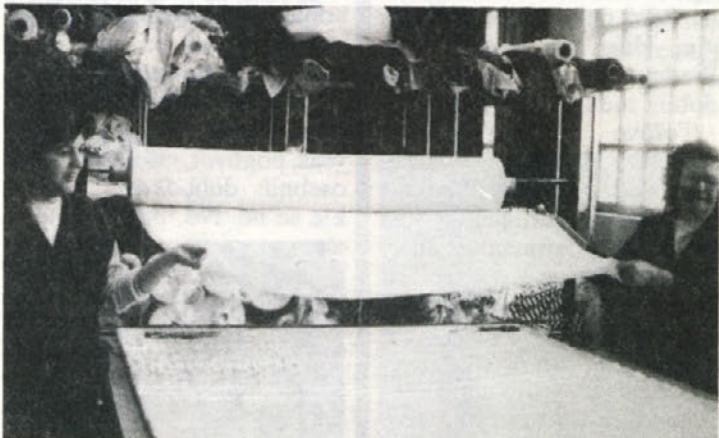
Dobrodošla bi bila tudi telovadba

Marica Radkovič je bila med prvimi delavkami, ki so se zaposlile v Novoteksovi Konfekciji v Novem mestu. Tam je opravila tudi 6-mesečni šiviljski tečaj in od takrat ves čas dela kot šivilja, od tega 16 let v Beti. »Tako dobro se spominjam mojega prvega delovnega dne v Beti, kot bi bilo včeraj. V Novoteksu sem šivala moške in otroške hlače, v Beti pa sem začela s šivanjem kopalke, kar je bilo zame novo delo, nov material, novi prijemi. Vendar sem že prvi dan izpolnila normo, kar je bilo zame veliko presenečenje, a tudi zadovoljstvo,« se spominja Radkovičeva.

Toda če primerja stroje pred poldrugim desetletjem in danes pravi, da se je veliko spremenilo. Na boljše, seveda. Pogreša le stroj za ovratnike, ki ga sicer ne bi potrebovali pogosto, bi pa, po njenih besedah, prišel zelo prav, ko šivajo ovratnike. Potoži le nad majhnimi serijami izdelkov in zelo različnimi artikli, saj zaradi tega šivilje pri pripravi izgubijo veliko dragocenega časa. To pa se potem pozna tudi pri doseganju norme in seveda pri osebnem dohodku.

PREVISOKE NORME — Barica Maršič dela v Beti kot šivilja že 25 let, njena sodelavka Blaženka Milčinovič pa 13. Potožita, da so norme velike, osebni dohodki pa slabi. »Ko presežemo normo, jo zopet dvignejo. Tako moramo šivilje zelo pohiteti in paziti, da ne izgubimo niti minute, če hočemo preseči normo. Naša osnova je nekaj čez 200 tisočakov, natančno pa niti ne vemo. Če bi naredile 150 odst., potem bi dobile plačilo za spodobno življenje, vendar je pri teh normah to nemogoče. Normo dosegamo še toliko težje, ker je včasih tudi po 5 ali 6 različnih artiklov v enem dnevu,

VES DELAVNIK NA NOGAH — Darinka Pavliha in Davorka Topalovič sta polagalki blaga. Darinka je bila 10 let v pletilnici, zadnjih 20 let pa dela v krojilnici. Potoži, da je polaganje blaga naporno delo, saj so bale težke, tudi ves delovni dan stati na nogah ni lahko. »V starosti človek še bolj občuti vse to,« pravi. »Včasih smo imeli kak dan dopusta tudi na pogoje dela, potem pa so nam to vzeli. Ni prav, da človeku odtrgajo nekaj, kar si je zaslužil,« niza Darinka.

SPRETNE ROKE — Tilka Breznik in Marjana Šuklje pakirata gotove izdelke. Tilka adjustira že 20 let, pravi pa, da mora biti zelo spretna, do doseže normo, ki je za poluverje 600 kosov na dan, za spodnje hlačke pa 1600 kosov v enem dnevu. Marjana pa pakira gotove izdelke 19 let, torej ves čas, odkar je v Beti. Pravi, da delo ni dolgočasno, saj so artikli

31 let zvestobe

Marija Bebar iz krojilnice v metliški Beti bi si gotovo že zaslužila, da bi jo predstavili v Vezilu, a vedno je govorila, da bo pristala na pogovor šele takrat, ko bo odhajala v pokoj. Sedaj, ko jo do upokojitve ločita le še slaba dva meseca, torej ni imela več izgovorov. In držala je besedo! Prav prijetno je bilo kramljati z delavko, ki je bila v naši tovarni od prvega do zadnjega dne svoje zaposlitve. V dobrem in slabem je krojila svojo usodo z usodo Beti celih 31 let.

»Ko se je leta 1957 Belokranjka iz Črnomlja preselila v Metliko in postala Beti, sem bila med prvimi, ki so se zaposlili v prvi metliški tovarni. 5 let sem delala kot šivilja in sicer v prostorih, kjer so danes samoupravne interesne skupnosti na Pungartu. Takrat je bila proizvodnja zelo skromna. Ves material, ki je bil povrh vsega še zelo slabe kakovosti, smo kupovali. V glavnem smo šivali iz volne in šarmeza in sicer le nekaj artiklov, predvsem žensko spodnje perilo in jope. Tudi stroji so bili stari in slabi,« se spominja začetkov Marija.

Kljub vsem tem težavam pa so se šivilje, ki jih je bilo v začetku le 25, zelo dobro razumele. »Bile smo kot ena velika družina. Zdi se mi, da nas je takrat povezovala neka nevidna vez: bila je revščina, vsi smo bili revni, a srečni, da smo našli zaposlitev v prvi metliški tovarni in da smo imeli priložnosti zaslužiti kak dinar. Zato smo radi poprijeli za delo tudi takrat, ko je 8-urni delavnik minil. Ničlikokrat smo delali nepretrgoma tudi po 12 ur, da o tem, da prostih sobot nismo poznali, ne govorim. Tudi marsikateri praznik sem pre-

sedala ob stroju. In kolikokrat smo odhajale utrujene domov iz službe na silvestrovo, in srečevali ljudi, ki so šli praznovat. In preden smo se preselili v prostore na Tovarški ulici, smo jih morali sami očistiti. Seveda ob sobotah in nedeljah! Vse to delo je bilo udarniško. Doma pa so bili majhni otroci, ki so si želeli, da bi se igrala z njimi. Bilo je zares težko,« ne more pozabiti Bebarjeva.

Po petih letih dela v šivalnici je Marija odšla v krojilnico, kjer je ostala do danes. »Imeli so svojo modelarko in sami risali kroje. Sicer pa je delo v krojilnici zelo raznovrstno, od risanja narisov, polaganja blaga, krojenja in sortiranja. Marija je 15 let risala narise, kar je bilo zahtevno delo. Potem pa so to delo prevzeli računalniki. Tu in tam še kaj nariše, v glavnem pa sedaj sortira skrojene artikle.

In če se Bebarjeva sedaj ozre nazaj na 31 let? So bila zanj ta dobra tri desetletja dolga ali ne? »Da in ne. Vedno je bilo veliko dela, tako v službi kot doma, pa se niti prav zavedala nisem, kako hitro je čas minil. Najprej smo začeli zidati hišo in vsak dinar porabili za gradnjo. Potem smo morali šolati otroke. Ja, sedaj smo pa sta-

Ob koncu pogovora pa si Bebarjeva ne more kaj, da ne bi v mislih še enkrat skočila v čas pred 31 leti in ga primerjala s sedanjim. »Moja prva plača je bila 9 tisočakov, a sem zanje dobila veliko več kot danes za 300.000 dinarjev. Toda ker je bila v mojih mladih letih velika revščina, je moja generacija tudi danes navajena marsikaj potrpeti in je tako kot nekaj zadovoljna z vsem. Tega za tiste, ki niso živeli v takšni revščini, ne bi mogla trditi,« je prepričana Marija.

Metlika, 26. april 1988

STARI TRG VABI:

NA OBISKU V MIRNO

29. maja se
dobimo ob
Kolpi

Pomlad je verjetno najlepša v Beli krajini. Ko sva se peljali v Stari trg, kjer ima KOMET svoj obrat, se je sonce že dvignilo nad črnomeljsko meglo in obsijalo zidanice na Griču.

Breze po gozdu so ozelenele, črni trn in zgodnje češnje pa cvetejo kot šopki rož.

Stari trg je obcestna vas, ki se serpentinasto spušča v dolino Kolpe. Prijetno je ob Kolpi poleti, saj je tu narava še nedotaknjena in čista.

Že 15 let ima KOMET svoj obrat v Starem trgu, zaposlenih je 55 delavk. Pred leti je bila to prva velika pridobitev za Poljansko dolino. Saj so ljudje odhajali se zaposlovali in naseljevali tam, kjer je bil zaslužek. Dolga leta je imel Stari trg pred Predgradom vodilno vlogo, leta 1957 pa se je dolina razdelila na dve občini, in sicer občino Črnomelj in občino Kočevje.

Na koncu trga stoji cerkev sv. Jožefa s pokopališčem. Prav poleg Kometovega obrata pa je zidovje kapelice sv. Andreja, katere oltar je v letu 1892 prenovil podobar Jernej Jereb iz Metlike. Kapelico bodo verjetno obnovili. V hribu od cerkve sv. Jožefa pa do kapelice sv. Andreja je pred II. svetovno vojno stalo 14. kapelic križvega pota. Vse te kapelice so Italijani leta 1941 porušili. Material pa porabili za gradnjo bunkerjev, ki so jih postavili na obzidju pokopališča in v Močilah.

1. junija 1942 so partizani napadli italijansko postojanko v Starem trgu. Zgorelo je veliko gospodarskih poslopj in padla sta dva partizana. V steni šolskega poslopja je vzdana spominska plošča

padlim partizanom in žrtvam fašističnega terorja. Poleg pa je tudi plošča, na kateri je zabeleženo, da je tu delovala komanda mesta Starega trga ob Kolpi od 9. 9. 1943.

V Starem trgu ima poslovalnico KZ Črnomelj, tudi pošta je tu in osnovna šola. Šola je bila ustanovljena že leta 1820. Od leta 1961 pa je tukaj osemletna šola za vso Poljansko dolino.

Za svoj krajevni praznik so prebivalci Starega trga izbrali prav 1. junij, ko so partizani pregnali okupatorja. Ta dan pa je izbral tudi KOMET za otvoritev novega 600 m² velikega prizidka k staremu objektu. Dela gredo h kraju, okolico pa bodo zaposleni sami uredili.

Moja sogovornika, predelavka Ivanka Šterbenc in mehanik Jure Kure, sta mi pripovedovala:

»V našem obratu v Starem trgu delamo predvsem nederčke za domači trg. Malo smo odmaknjeni od matičnega podjetja, smo sicer enovita organizacija, sodelovanje je zelo dobro. Dvakrat na teden nam s kombijem pripeljejo že izrezane nederčke, mi pa naložimo vanj izgotovljene.

Vse delavke so na normi, razen predelavke, mehanika in snažilke ter nočnega vratarja. Pred štirimi leti je bil tu blizu nas odprt obrat Uniorja iz Zreč. K njim hodimo na malico. Zelo smo zadovoljne, predvsem zato, ker je topla, prej smo si morale od doma nositi malico. Tudi s prevozom imamo urejeno, vse delavke se vozijo z avtobusi v službo. Najdalj pelje avtobus iz Brezovice.

Veselim se otvoritve novih proizvodnih prostorov, saj smo sedaj malce utesnjeni. Tukaj delamo samo v dopoldanski izmeni.

Naše delavke bi prav rade videle, ker sedaj še ne delamo za tekočim trakom, kako je delati za njim. Smo

kot velika družina. Lansko leto smo preko sindikalne organizacije organizirali izlet na morje na Reko in v Crikvenico. Bilo nas je 30 delavk, saj moška imamo le dva: mehanika in vratarja. Tudi letos se pripravljamo na izlet, toda ne vemo še, kam se bomo odločili.

Kometijada na Vinomeru je primerna za spoznavanje zaposlenih v Metliki in Starem trgu, pa sploh je zelo lepo in rade gremo tja.

Kristina Kalčevič pripoveduje takole: »V Kometu sem zaposlena že 15 let, delam na rigelčarki, sem zelo zadovoljna. Mož dela v Itasu v Kočevju. Hišo sva si uredila v Predgradu. V Kometu sem dobila tudi posojilo za hišo.

Težave imamo glede zdravstva, saj pride v Predgrad zdravnik le enkrat tedensko, drugače pa moramo k zdravniku ali v Črnomelj ali v Kočevje. To je zelo neugodno.

Zanimalo me je tudi, kako je glede varstva otrok.

V Starem trgu imamo družinsko varstvo otrok, dve ženski sta zaposleni preko VVZ Črnomelj in čuvata otroke na svojem domu. Ob krajevnem prazniku bo otvoritev tudi večnamenske hiše, v kateri bo verjetno tudi vrtec.

Prizidek k osnovni šoli so Starotrščani sezidali iz samopriskevka. Tako bodo letos za svoj krajevni praznik Stari trg obogatili s tremi pomembnimi pridobitvami.

29. maja bo otvoritev nove proizvodne hale, ki jo financira delovna organizacija KOMET, iz Metlike.

Ob otvoritvi v Starem trgu je delavski svet DO KOMET sprejel sklep, da letos ne bo srečanja Kometovcev na Vinomeru pri Metliki, pač pa bomo izkoristili priložnost skupnega spoznavanja 29. maja v Starem trgu. Za prevoz, prehrano in za prijetno počutje bo preskrbljeno.

Že precej dolgo je tega, kar smo obiskali našo temeljno organizacijo v Mirni peči. Takrat je bil obisk ploden, saj je še dolgo po njem na straneh Vezila potekala polemika. Prav bi bilo, ko bi tudi tokrat, toda – prepričani smo, da ne bo. Kajti za skok v Mirno peč smo imeli kaj malo časa, zato smo opravili le bežne pogovore, ki pa so po svoje nadvse zanimivi. Še zlasti, če bi jih primerjali z onimi izpred nekaj let. Vmes je namreč precej časa, primerjava pa bi dokazala, da se je veliko tega spremenilo tudi v tem našem »dolenjskem tozdu«.

Pogovarjali pa smo se z zanimivimi ljudmi, ljudmi, ki so z dušo in telesom v naši Beti. Resda se je malone vsak pogovor vrtel tudi okoli osebnih dohodkov, toda – kje se ne. No, pa začnimo.

Kristina Puste je referentka za splošne zadeve. To tudi pomeni, da je njen delokrog izjemno širok. Zanj pa lahko zapišemo, da je tipična delavka, zaposlena v Beti, in da jo krasijo delavnost, prijaznost in pripadnost k naši delovni organizaciji.

Dela je vedno
več

– Dela je vedno več. Iz dneva v dan. Obseg mojega dela je trenutno takšen: urejam pisarniško dokumentacijo, pišem zapisnike samoupravnih organov, vodim blagajno (materialni stroški, menza, prodaja izdelkov), v mojo pisarno je vezana tele-

MIRNI PEČI

fonska centrala, vodim evidence (bolniška, dopusti, krvodajalci), ko so na dopustu vratarji, veliko njihovega dela opravi sama.

— **Ste iz Mirne peči?**

— Ne. Iz Jelendola pri Škocjanu sem, živim pa v Globodolu pri Mirni peči.

— **Počutje?**

— Obseg dela je velik, včasih kar prevelik, prezahteven. Sicer pa sem zadovoljna. Od nekdanjega sem navajena skromnosti.

Težave z iztrošenostjo in starostjo strojev

— Včasih je bilo lepše.

— **Zakaj?**

— Imeli smo več novih strojev. Lani smo nabavili štiri. Prejšnja leta smo jih več. Poglejte: v našem TOZD ni odpisanih le šest strojev. Z zastarelimi stroji je težko delati hitro in natančno.

— **Je veliko okvar?**

— Popravljamo jih sproti. Do večjih zastojev ne prihaja. Zastojnih ur imamo zelo malo. Mesečno morda štiri.

— **Igle?**

— Po številu strojev imamo malo polomljenih igel. Dnevno tri ali štiri. To je zelo malo.

— **S čim imate največ dela?**

— Z iztrošenostjo in starostjo strojev. Če sem malce zloben: včasih smo v Beti

Janez Bahor

kupovali stroje, zdaj pa gostilne:

Morali bi se pomlajevati

— Imam trideset let službe.

— **V Beti?**

— Leto in pol v Novoteku. Vse drugo v Beti.

— **Opravlja težko delo?**

— Dobiš model, tehnološki list, vse, pripraviti pa moraš stroje in ljudi. Gre za lohn posel. Moje delo je tudi medfazna kontrola. Staramo se. Na traku dela že srednja generacija. Morali bi se pomlajati.

Malči Sukovič

— **Se razumete z delavkami?**

— Dekleta, ki delajo na mojem traku, imajo veliko razumevanja. Delajo tudi ob sobotah in nedeljah, če je treba. Zelo si prizadevajo.

— **Videti ste zadovoljni.**

— Saj tudi sem. Zadovoljna sem z delom. Ne rečem, da ne pride do težav, a jih rešimo.

— **Vas kaj vznemirja?**

— Glede na razmere, težave, v kakršnih smo, sem kar zadovoljna. Da, tudi z osebnim dohodkom. Zadovoljna so tudi dekleta. Doma je treba tudi delati.

— **Boste še dolgo?**

— Drugo leto grem v starostni pokoj. Dovolj je bilo garanja.

Kuhinja za vse

Mirnopeška glavna kuharica je bila nadvse zgovorna in je med drugim povedala, da skuhajo dnevno do sto deset malic. Kuhajo tudi kosila za otroški vrtec (dnevno štirindvajset). Razumljivo je, da so z malicami eni zadovoljni, drugi ne, in da je tudi godrnjanja, in sicer vsak dan več. V kuhinji sta zaposleni dve in pol, dela pa je dovolj za vseh osem ur. Tudi nabava je domena kuharic, vse potrebno pa kupujejo v Novem mestu, nekaj tudi v Mirni peči.

Imajo skrinjo za meso, kar jim nekoliko olajša nabavo. In zanimivost pred 6. uro je vsem na razpolago kava, ob 11.30 pa čaj in kava. Čaj je zastoj, turška pa po 200 dinarjev.

Malice kuhajo tudi za delavce Novolesa, predno pa gredo domov, morajo kuhinjo pospraviti. Vida Mrzovič ima še dve leti do upokojitve.

Vida Mrzovič

Vida se rada spominja, kako je šla pred dobrimi tridesetimi leti obiskat moža v Strumico. Tam je bil pri vojaki.

Tudi cigareto si prižge: redko in v družbi. Na svojem delovnem mestu pa je delovna, prijazna in gibčna. Takšna, kot so domala vse kuharice.

Marija Bečaj je mojstrica adjustiranja. Pravi, da je dela vedno dovolj in da kdaj pa kdaj delajo tudi popoldne. Kako tudi ne, saj včasih v enem samem tednu pošljejo strankam do 30 tisoč kosov, tako da je v skladišču vedno več kot živahno.

Za Triumph in Intertrade

— V Beti sem 21 let. Tu sem začela. Štiri leta stanujem v Novem mestu. V Mirno peč se vozim. V mestu sem dobila stanovanje.

— **Zmorete delo?**

— Da, čeprav ga je veliko. Včasih delamo tudi popoldne.

— **Za koga odpošiljate robo?**

— Enkrat tedensko za Triumph, enkrat tedensko za Intertrade. Če proizvodnja normalno dela, odpošljemo za Intertrade tedensko 20.000 kosov, za Triumph 10.000.

— **Kaj še delate v skladišču?**

— Ob četrtkih imamo prodajo izdelkov. Od 6. do 14. ure.

— **Zadovoljni?**

— Sem. Četudi se kakšnega dinarja več ne bi branila.

Iz domačih logov

NEKOČ...

Nekoč, niti ne tako davno, so posamezne sindikalne organizacije iz delovnih organizacij sofinansirale gostujoče gledališke predstave v Metliki. Ljubitelji gledališča so si lahko tako ogledali predstave poklicnih gledališč iz Ljubljane, Celja, Maribora, Trsta.

Danes, joj, kako čas hiti, tega ni več. Prvič zato ne, ker nihče od kulturnih delavcev ne dreza v sindikalne delavce, in drugič zato ne, ker se sindikalni delavci ne spomnijo, da bi sami pripravili kaj podobnega... Metlika pa postaja kulturno zanemarljena sredina.

In kar je najbolj žalostno: nikomur nič mar.

POGOVOR

Pogovarjata se Japonca:

I. Ti, kaj ko bi kupila Ameriko?

II. Ne bi bilo slabo, samo denarja nimava.

I. Če prodava Tokio, bo denarja dovolj.

II. Ne, Tokia ne bova prodala. Za začetek predlagam nekaj drugega.

I. Predlagaj.

II. Od jutri dalje bom obul levo nogavico na desno nogo. In obratno.

NASVETI

— Naredi velike stvari, dokler so še majhne, težke, dokler so še lahke, kajti vse stvari, pa naj bodo še tako velike in težke, imajo svoj začetek, ko so še majhne in lahke. Tako moder človek izvršuje tudi najtežje naloge.

— Tudi najdaljše potovanje se začne s prvim korakom

— Človek, ki se pritožuje nad svojim življenjem, obtožuje sebe kot človeka, ki življenju ni dorastel.

Izobraževanje skladiščnikov

Na osnovi sklepa št. 118 delavskega sveta DSSS smo v Beti organizirali seminar na temo skladiščnega poslovanja. Seminar je bil v petek, 8. 4. 1988, v sejni sobi TOZD Kodranka in volna. Udeležilo se ga je 45 skladiščnikov od 45 povabljenih.

Namen seminarja je bil dopolnilno strokovno izobraževanje delavcev v skladiščih. Predavatelj je zbrala

Marija Roglič, organizatorica izobraževanja ob delu.

Določili so teme, o katerih bi bilo potrebno razpravljati na seminarju in jih smiselno razporedili v naslednji vrstni red:

1. Tehnična opravila v skladišču

2. Nastajanje, dopolnjevanje in krogotok dokumentacije v povezavi s skladiščnim poslovanjem

3. Zajemanje podatkov preko terminalov v elektronski računalnik

4. Posledice nepravilnosti, netočnih nedoslednih

postopkov pri izpolnjevanju dokumentacije in zajemanja podatkov

5. Vloga inventur v funkciji računovodskih informacij

6. Materialna odgovornost s pravnega stališča

Seminar je trajal od 10. do 13^h, predavatelji pa so bili: **Dušan Rus, Nikola Podrebrac, Jože Per, Tone Omerzel, Dragica Končar in Branko Matkovič**. V razgovor so se vključili tudi poslušalci in postavili več vprašanj.

Če bo zaradi tega seminarja delo bolj točno in ažurno in če je predavateljem uspelo razložiti širši smisel in pomen dela v skladišču na ostale službe v DO in na finančni rezultat poslovanja, potem trud predavateljev in izgubljene delovne ure niso bile zaman.

Karolina Končar

ČISTILNA AKCIJA — Imeli smo čistilno akcijo. Neko soboto. Spravili smo se na okolico Beti. Dogovorili pa smo se tudi, da počistimo proizvodne prostore in pisarne. »Ven z nesnago!« smo rekli. Ob koncu akcije se zastavlja vprašanje: smo res vse in vsakogar, ki ne sodi v Beti, dali v polivinilasto vrečko, ga vrgli na traktor in odpeljali v nepovrat. Pa še nekaj. Čistilnih akcij ne bi bilo, če bi vsakdo pazil na čistočo na vsakem koraku. Tako pa po balkansko razmetavamo, smetimo, pri tem pa si še živzgammo. (Foto: M. Rus)

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame **ENICE BULIČ** iz Bulič se zahvaljujem sodelavcem **TOZD Metraža** za izrečeno sožalje, darovano cvetje in srpemstvo na njeni zadnji poti.

Hčerka Zlata Damjanovič z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta **MIKA VESELIČA** iz Vrhovca se iskreno zahvaljujem sodelavkam **TOZD Konfekcije** za podarjeni venec in denarno pomoč ter izraze sožalja. Hvala vsem, ki so spremili mojega očeta na njegovi zadnji poti.

Katica z možem

Betko ima besedo

Danes se bom razpisal o jeziku.

Ne o vrtečem se babjem, ki ve vse, četudi ni povezan z možgani. O jeziku, ki ga pišemo v naši delovni organizaciji. Drugače mu rečemo tudi materini.

V naših zapisnikih, dopisih, poročilih in drugih pa je obupen. Prav nič materinski, še manj očetovski. Je spačen. Je grd. Še malo ne slovenski. Mirne duše bi mu lahko rekli: *spakedranščina, culokafrščina* — celo. Grdo pišemo, slabo se izražamo. Navznotraj delovne organizacije bi človek še zamižal, kar pa gre ven, v širni svet, bi pa le treba paziti, kako je napisano. Betko ve, da vsi ljudje ne morejo biti pisatelji in pesniki, toda vse, kar je prav. Podpisovalci raznih dopisov ne bi smeli paziti zgolj na vsebino. Obliko, ampak tudi na jezik. Dopisovalce bi morali opozoriti na pravopisne napake, na nesmisle, na skrotovičen in slovenščini malo podoben jezik. Slabe dopise bi bilo treba zavrniti, dopisovalcem pa dati v roke eno od slovníc.

Ne bi bilo odveč, da je v pisarnah, kjer veliko tipkajo, Slovenski pravopis. Večkrat bi bilo treba pogledati vanj ali pa vprašati koga, ki ve, kako se tej reči streže. Že slišim: *poreče kdo, če so te in takšne reči sploh pomembne.* Betko meni, da so. Kdor prejme slab dopis, si lahko misli o pošiljatelju in o podjetju, v katerem dela, marsikaj. Tudi dopisi verjetno vplivajo na sliko, ki si jo ustvarijo ljudje o nas. Če so dopisi slabi, je tudi podoba slaba.

Betko se je že marsikdaj smejal kakšnemu pismu. A te stvari navsezadnje niti niso tako duhovite, nepomembne, površne.

ŠE JE ČAS

Še vedno je čas. Za premislek in za vpis v Srednjo šolo tekstilne usmeritve. Za šolsko leto 1988/89 sta razpisana dva programa: skrajšani in srednji. Skrajšani traja leto in pol, srednji pa tri leta.

Komet, Labod, Beti in Novoteks so razpisali tudi štipendije.

V skrajšani program se lahko vpišejo učenci, ki so uspešno končali osnovno šolo in učenci, ki imajo končanih 6, 7 ali 8 razredov in ki so hodili v šolo osem let. Za srednji program je potrebna popolna osemletka.

Prednosti šole so:

- je blizu rojstnega kraja (vožnje, internat odpadejo)
- 60 % vseh učencev bo prejelo štipendije

- šola je blizu DO Beti, je njena TOZD (dobra povezanost, priprava na poznejše delo)

- možnost nadaljnega študiranja — ob delu (poznamajte se pri tovarišici Roglič).

Prijave, obrazec 1,20, ki ga dobite v vsaki knjigarni, lahko pošljete na naslov: Srednja šola tekstilne usmeritve, 68330 Metlika, in sicer **do 31. avgusta**. To velja tudi za vse tiste, ki bodo »odbiti« na šoli, kjer so nameravali študirati, a jih zaradi prevelikega števila prijavljenih ne bodo sprejeli.

Ne imejte kompleksov za šolanje v metliški šoli! To je kvalitetna vzgojno izobraževalna organizacija, družbeno verificirana in priznana, pa naj ste o njej slišali še toliko negativnih in nepreverjenih govoric. Generacije in generacije so jo že zapustile in verjemite, da bivši učenci te šole pridno in uspešno delajo v tekstilnih delovnih organizacijah širom po Dolenjski.

Odločitev je v vaših rokah. Pridite, veseli vas bodo.

NASMEJMO SE

SKRB

Kdor si je pustil včeraj dovolj dela za danes, ne rabi skrbeti, kaj bo delal jutri.

VARČEVANJE

Zbirajte in hranite denar! Ko ga boste imeli pred koncem življenja veliko, razmišljajte, kje in zakaj vse bi ga lahko porabili.

OCENJEVANJE

Pri ocenjevanju tuje pameti bodite previdni. Ni nujno, da je neumen vsakdo, ki je pametnejši od vas.

PODOBNOST

Začetek novega delovnega tedna je podoben štartu atletov.: na svoja mesta, pozor — zdaj.

Ponedeljek — na delovna mesta, v torek — pozor in šele v sredo — zdaj.

TRGOVCI

Trgovci so veseli ljudje. Vzradostijo se kot otroci, ko koga prevarajo.

PIŠEJO

Na televizijskih zaslonih pogosto gledamo najrazličnejše sestanke in na njih ljudi, ki nekaj neprestano pišejo. Le kaj pišejo? Saj ni mogoče, da kakšno na sestanku povedano misel prvič slišijo?

ILEGALCI

Naši ilegalci se poskušajo vrniti med tuje nudište na okupiranem ozemlju Jadranskega morja. Težava je v tem, da ne smejo sleči hlač, ker bi jih takoj prepoznali in razkrinkali.

Iz domačih logov

Nekaj belokranjskih rekov, domislic, verovanj, ki jih je zbral **Miro Bartolj**, učitelj iz Vinice:

- Če dobi človek neznano bolezen, naj sleče spodnje perilo, ga obrne ter pusti tri dni in tri noči na strehi viseti — pa bo bolezen izginila.

- Pri hiši, kjer je seme na njivi slabo vzklilo, bo tisto leto nekdo umrl.

- Če pada toča, pojej nekaj zrn, pa bo nehala.

- Če otrok joče pri krstu, bo dober pevec, sicer pa ne.

- Človek, ki težko umira, je storil v življenju veliko grehov. V tem primeru tudi pogrebci težko nosijo krsto.

- Ko se gre žito sejati, je treba seme nesti iz hiše miže, saj bodo sicer ptice pozobale posejano zrnje.

- Na stolu se ne smemo zibati, ker sicer živina šepa, lahko pa tudi hroma postane.

- Pri »jelu« je treba mirno sedeti, sicer zovemo vraga.

- Zelo vesela nevesta — žalostno in nesrečno življenje v zakonu.

- Če sedeš v dneh od 25. decembra do 1. januarja na mizo, boš dobil mozolje po zadnji plati.

- Ukradena roža bolj uspeva tatu, kot tistemu, ki mu je bila ukradena.

Kazen

Bil je dan, ko se verni ljudje postijo. Za malico je bilo meso in solata. Tone Omerzel zagleda v solati črva.

- Kaj pa je to za en vrag? se začudi.

- Kazen, ker ješ meso na prepovedan dan, mu odvrne Vida Šegina — Matkovič.

- Pa tako hitro?

- Kaj hočeš, Tone, božji mlini meljejo hitreje od prvosodnih.

VAŠA POŠTA

Sodobna pravljičica o Pepelki (II.)

Pepelka je s svojo ekipo čistilcev čistila predvsem v mačehinem motelu ob cesti. Obenem pa so njene čistilke in čistilci delali po vsem mestu. Po uradih na občini, na sish, v mestni banki. Pa tudi po solidarnostnih in nesolidarnostnih blokih. Pepelka je bila res individualni organ svojega podjetja v malem mestu. V občinski hiši pa so jo na davčni upravi opredelili med drobno gospodarstvo. Verjetno zaradi davčne osnove.

Mačeha je imela veliko opravka s svojo služničadjo predvsem sedaj, ko so ji odrčle njene lene hčerke od hiše. Bile so razvajene in niso si znale prav nič narediti. Zato je morala mati pošiljati v njihove domove svojo služničad.

Osebjem njenega motela je kmalu uvidelo, da lahko izkorišča mačeho. Zato je odhajalo iz motela med službenim časom tudi po svojih opravkih. Kajpada z izgovorom, da gredo na delo v kateri koli solidarnostni grad njenih hčera.

Mati – mačeha jim je za izhode seveda napisala redne, izredne, službene in

neslužbene propustnice. Rumena je pomenila redni izhod, rdeča je bila za izredni izhod, službena je bila zopet modre barve in tako naprej. Motelski vratar je imel dela s temi propustnicami čez glavo. Toda kaj se hoče: red je red in služba je služba.

Pa so v mesto prišli modernjši časi in se je tudi v motelu premaknilo na bolje. Mati – mačeha je kupila v tuzemstvu nov moderen računalnik. »To bo pridobitev«, si je potihem mislila. »Ne bodo me več obračali s temi listki. Jim že pokažem, služničadi!« je še dodala k prejšnji misli. Odslovila je vratarja in na njegovem mestu v vratarnici je stal krasen računalnik. Računalnik je luknjal kartice, s katerimi je služničad hodila v službo in iz službe.

Krasno se je obnesel računalnik v prvem tednu preizkusa. Toda že naslednji teden je bil v okvari. Vsi mehaniki od blizu in od daleč so hodili in popravljali. Razdirali in zopet sestavljali, toda nihče ga ni mogel popraviti. Računalnik pa ni hotel in ni hotel luknjati kartic. Mačeha je imela velike težave. Kaj sedaj? Kam naj se obrne?

Pepelka ji je predlagala, naj zopet razpiše mesto vratarja. Pogoji je bil, da ima vratar zanesljivo popolnoma zdrav levi podočnik, s katerim bo lahko luknjali kartice prišlekom. Seveda je bilo to zelo težko izvedljivo. Kajti kdo naj bi imel samo levi zob podočnik in to celo zdrav. Dr. Škrbina je imel tisti dan ob izidu razpisa polne roke dela in zobov.

Polovica mesta za vratarje izšolanih moških je »fofljalo« in prosilo za službo v motelu. Dobil jo je le eden.

Alenka Mežnaršič

KRIŽANKA

NAVPIČNO: 1. moš. ime, 2. slov. skladatelj (Benjamin), 3. tekoča voda, 4. stara mera za površino, 5. mlečni izdelek, 6. Lajovec Tomaž, 7. enaki črki, 8. mera za tlak, 9. prvi moški po bibliji, 10. sladica, ki se liže, 11. svetlo rjava barva, 12. velika trgovina v Ljubljani, 15. naš telovadec (Štukelj), 17. stranica v pravokotnem trikotniku, 20. antično ime za reko Pisatelo v Italiji, 21. zanka iz vrvi, ki jo uporabljajo kavboji za lov na govedo, 24. mestece na otoku Murterju, 26. kem. element s simbolom Ar, 27. tuje žen. ime, 29. Hercegovac, 30. franc. skladatelj španskega rodu (Edouard), 31. država v vzhodni Afriki z gl. mestom Nairobi, 32. red, 33. del obraza, 34. pesniška figura; ponavljanje istih samoglasnikov v več besedah enega ali več verzov, 36. južnoitalijanski ljudski ples, 38. srbski književnik in gledališki kritik (Svetislav), 43. Sergije Dimitrijevič, 45. am. film. igr. (Gould), 47. srbski pisatelj (Antoniije), 50. mongolski poglavar, 53. am. pevec (Presley), 54. Jugoslovanska radiotelevizija, 55. veznik, 56. do 60 cm visoka rastlina z belimi cvetovi, iz nje pridelujejo moko, 57. organska spojina alkohola in kisline, 59. enaka vokala, 60. poznani ljudje, 62. moš. ime, 64. ljubkovalno žensko ime, 66. orodje žanjic, 68. del roke, 70. italijanska radiotelevizija, 72. trojski sadež, 74. srbski politični delavec in novinar (Lazlo), 75. zgornji ud, 77. po bibliji starejši Mojzesov brat, 78. hrvaški dirigent in skladatelj (Makso), 79. črna osvežilna pijača, 80. otok v Jadranu med Silbo in Maoonom, 82. prvi letalec, 83. gl. števec, 84. trenje, 85. nadav, naplačilo, 87. vzdevek Goethejeve matere, 89. Robert Adams, 91. enaka samoglasnika

VODORAVNO: 8. vrsta otroške igrice, gumijast mošnjiček napol-

njen z zrakom ali katerim drugim plinom, 13. bojni strup, 14. črnogorski cerkveni poglavar v 18. stoletju, 16. lovec na rake, 18. redko moško ime, 19. vrsta poroštva, s katerim se zagotovi izplačilo menice ali čeka, 20. kmetijski pripomoček za oranje, 22. žensko ime, 23. nikalnica, 24. plin, ki ga rabimo kot gorivo v gospodinjstvu, 25. ovratna ruta, 28. otok v Indoneziji, 31. avstralski medvedek vrečar, 35. čebelji samec, 37. 1666 m visoka gora nad Selško dolino, 39. Ivan Sabolič, 40. koničast predmet, ki ga uporabljamo pri šivanju, 41. lepo vedenje, manira, 42. organizacija združenih navodov za prosveto, znanost in kulturo, 44. svilena tkanina z vtisnjenim, svetlikajočim se vzorcem, 46. os. zaimek, 47. makedonski praznik, ki se praznuje 2. avgusta, 48. Andra Nikolič, 49. njorka, 51. Anton Nanut, 52. rastlina iz katere pridelujejo olje, plod je strok, 53. prvi računalnik iz elektronskih cevi, 54. otok v Indoneziji, 55. grški bog pastirjev in gozda, 57. am. pevec (John), 58. ruski pisatelj (Maksim), 60. naša alpska smučarka (Katra), 61. naša alpska smučarka (Mateja), 63. preb. otoka, 65. pritr-dilnica, 66. franc. publicist, pisatelj in politik (André), 67. kem. simbol za iridij, 69. sovjetsko žen. ime, 71. grmiček iz dr. vresnic, ima rožnato vijoličaste cvetove, 72. riževo žganje, 73. žen. ime, 76. Paul Reboux, 77. pokrajina v Vietnamu, 78. ljudje, ki se učijo, dijaki, 79. reka, ki teče skozi Karlovec, 81. potomka, 82. Ivan Krajncič, 83. osnovna enota za mero, po kateri se izražajo vse druge mere, 85. kem. simbol za srebro, 86. različna vokala, 87. luka v Izraelu, 88. tisti, ki se ukvarja z novinarstvom, 90. v kemiji spremembe snovi zaradi medsebojnega učinkovanja, 93. otok v Jadranu, 94. mesto razvalin v Iraku, rezidenca Abasidov v 9. stol., 95. trojska papiga. (Sestavil: B. Gornik)

Stroški za vozilo v letu 1987

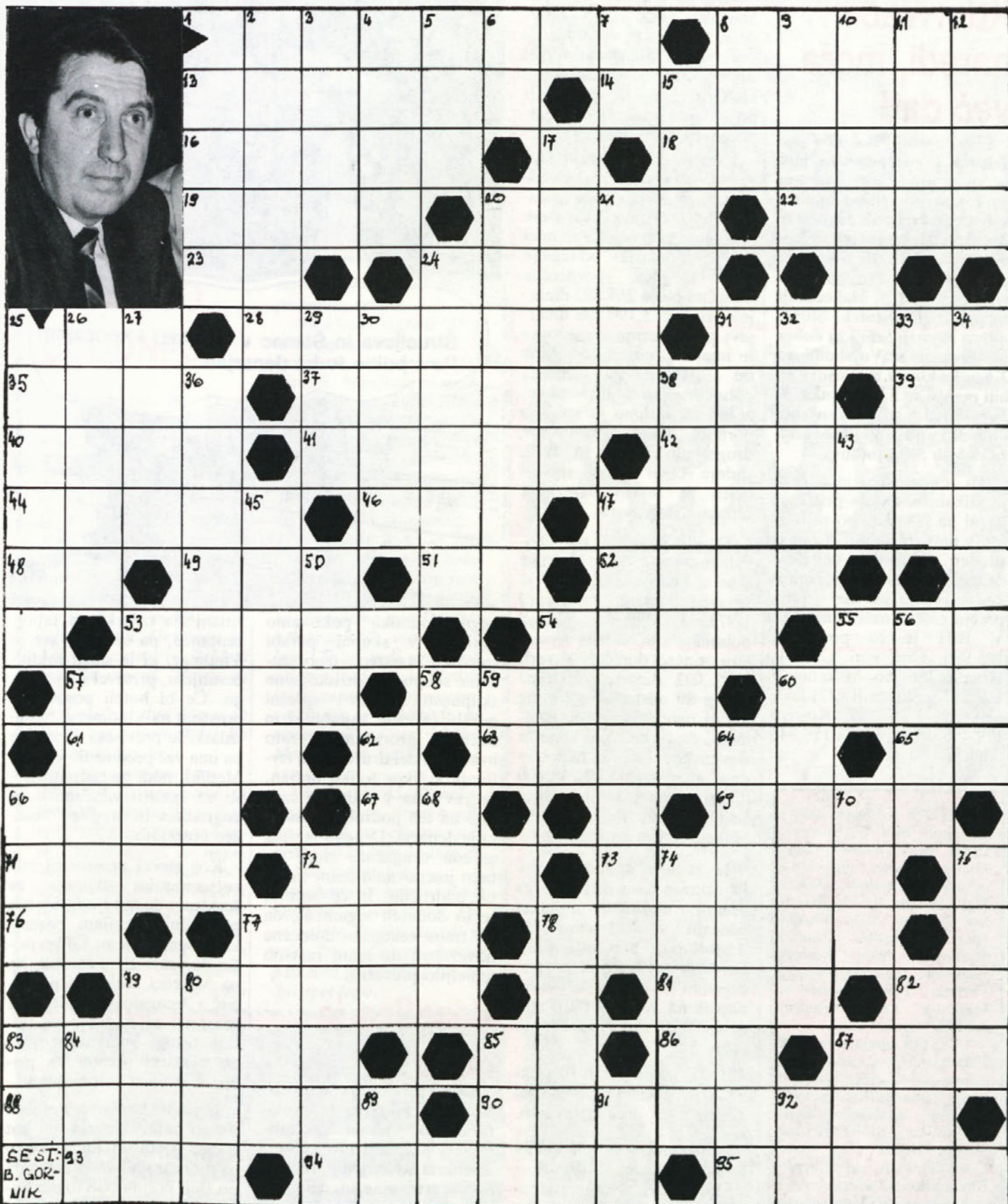
V letu 1987 je izšlo deset števil Vezila, na formatu

Št. Vezila	komadov:	znesek din:
1	2400	618.181
2	2400	665.712
3	2400	839.523
4	2200	426.804
5	2200	880.026
6, 7	2200	909.776
8	1900	652.253
9	1800	1.416.900
10	1800	1.065.550
11	2000	863.920

A4. Potisnjenih je bilo 116 strani. Stroški tiskanja pa so bili naslednji:

Skupaj: 8.338.645 din

Martina Rus

ZANIMIVOST

Kdor več naredi, mora več dati

Čisti osebni dohodki na delavca v gospodarstvu lani so se v primerjavi z letom poprej povečevali po republikah in pokrajinah takole: v Bosni in Hercegovini so bili manjši za slabe tri odstotke, Črni gori za 11,5, Hrvaški večji za dobrih 5, Makedoniji za poldrugi odstotek, Sloveniji za 20, ožji Srbiji za dober odstotek in v Vojvodini za 3,6 in na koncu na Kosovu so bili manjši za 5,7 odstotka. V Jugoslaviji so se osebni dohodki v povprečju povečali za dobrih 5 odstotkov.

To je statistika in po teh številkah bi seveda prst spet kazal na 20-odstotno povišanje v naši republici. Ampak, preden pojasnimo nekatere druge, tudi statistične podatke, še realne številke o povprečju plač v naši domovini. V BiH je to povprečje 145.986, Črni gori 128.351, Hrvaški 186.766, Makedoniji 119.347, Sloveniji 271.063, ožji Srbiji 157.397, Kosovu 119.456 in Vojvodini 158.745 dinarjev.

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Jožica Cigič, Nikola Kezele, Karolina Končar, Mijo Maršič, Jure Mateković, Branko Matković, Vida Šegina-Matković, Jože Muc, Vinko Pavlinac, Tone Omerzel in Marjetka Žele. Tehnični urednik: Janez Pezelj.

VEZILO izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava in tisk Tiskarna Novo mesto.

Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, 68330 Metlika, telefon: 58-170.

VEZILO je po mnenju Republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

»Dobronamerni« in »poznavalci« bodo seveda ogorčeni, ker so v Sloveniji osebni dohodki dvakrat višji kot na Kosovu, v Makedoniji ali Črni gori. Če pa stvari pogledamo malce bolj realno, je slika seveda drugačna.

Lani je, po podatkih Službe družbenega knjigovodstva, slovenski delavec zaslužil 8.400.000 dinarjev v vsem letu, čistega dohodka je imel 5.439.000 dinarjev, od tega je bila njegova povprečna mesečna plača 265.883 dinarjev; preračunano v odstotke je imel v žepu 58 odstotkov od ustvarjenega čistega dohodka. Vse ostalo so obveznosti za skupno in splošno porabo, tako imenovane druge obveznosti in tudi, zadnje čase precej sporen delež za razvoj nerazvitih republik in Kosova.

Tanjug je te dni posredoval tudi podatke za druge dele države. Na Kosovu je delavec lani ustvaril 1.873.000 dinarjev čistega dohodka, a je od tega v vsem letu prinesel domov v kuverti 1.465.092 dinarjev oziroma **okrog 80 odstotkov**. Tanjug hkrati ugotavlja, da je zanimivo, da je delež, s katerim slovenski delavec ni neposredno razpolagal (2.248.400 dinarjev) večji, kot je skupni čisti dohodek na delavca v Makedoniji in na Kosovu.

Iz čistega dohodka – v jugoslovanskem merilu – **za osebne dohodke najmanj izločajo v Vojvodini (56 odstotkov), Sloveniji (58), Črni gori (60), Bosni in Hercegovini (63), Hrvaški (64) in največ na Kosovu (80), ožji Srbiji (70) in Makedoniji (65).**

Taka je pač statistika, ki lahko postavi določene dileme na pravo mesto.

Kljub temu pa iz teh števil lahko zaključimo tudi to – v Sloveniji z zavestnim odgovorom, če lahko tako rečemo, delavci s precejšnjim delom denarja od ustvarje-

HUDOMUŠNA FOTOGRAFIJA

Štručljeva in Štimac v en glas: »Kooozjan! Pa s polno torbo denarja!«

nega dohodka pokrivamo potrebe v skupni porabi (otroško varstvo, izobraževalne skupnosti...) in splošni porabi (zvezni, republiški in občinski proračun...), zato imamo ta del družbenega življenja kolikor toliko urejen, čeprav nam v zadnjem času tudi na teh področjih zmanjkuje denarja. Drugod je slika seveda drugačna, zlasti na tako imenovanih manj razvitih področjih. In če hočete, je to dodaten argument, da bo treba zakonsko določene obveznosti do manj razvitih temeljito prevetriti.

Veselica je naša

Beti je kupila gostišče Veselico, kjer naj bi postal razstavno, modni in turistično rekreativni center. Zaenkrat so lokal le prebelili in opravili manjša dela, da lahko obratuje, in sicer od 11. aprila dalje. Veselica je bila kupljena, da bi Beti

zmanjšala izdatke za reprezentanco, pa še zato, ker je Vinomer, ki je služil zaključevanjem, preživel svojo vlogo. Če bi hoteli posodobiti prostore na Vinomeru, bi bili izdatki le previsoki. Veselica pa ima več prednosti: je bližje Metliki, nudi pa tudi možnosti za razširitev. Zamisli za dograditev in ureditev Veselice obstajajo.

Kot glavni prostor bi bila večnamenska dvorana za šestdeset do sto ljudi. Služila bi modnim revijam, sestankom, seminarjem. Če bo prišlo do uresničitve zamisli, bo na Veselici štirideset prenočišč v bungalovih, bosta dva prostora za nudenje gostinskih uslug, bo tenis igrišče, bo parkirni prostor za približno dvajset avtomobilov.

Iz preteklosti ima Veselica dobro ime. Slovela je kot dober gostinski lokal, ki so ga tudi zaradi lepega razgleda po Beli krajini obiskovali ljudje iz domala vse Slovenije in bližnje Hrvaške. Dobro ime je treba Veselici vrniti.